

Tutkimusosio

Kansalaisten valmius lahjoa virkamiehiä: Selvä enemmistö ei hyväksy, noin joka neljäs hyväksyy

Selvä enemmistö suomalaisista ei hyväksy missään tilanteessa Suomessa eikä ulkomailla sitä, että tarjoaisi virkamiehelle rahaa (74 % ei hyväksy), lahjaa (73 %) tai vastapalvelusta (63 %) selviytyäkseen hankalasta tilanteesta. Tämä käy ilmi KAKS – Kunnallisan kehittämissäätiön kyselytutkimuksesta. Viidesosa voisi ajatella tarjoavansa rahaa (19 %) tai lahjan (21 %) jossain tilanteessa. Enemmän kuin neljännes (29 %) tohtisi luvata jonkinlaista vastapalvelusta seuraamuksen välttämiseksi tai saadakseen itselleen suotuisan päätöksen.

Kolmannes nuorista olisi ”ahdingossa” valmis tarjoamaan rahaa virkamiehelle

Ikä on yhteydessä suhtautumiseen viranomaisen lahjomiseen. Iän lisääntyessä kriittisyys kasvaa. Nuoret, 18–30-vuotiaat, ovat selvästi alttiimpia sietämään viranhaltijan lahjonnan ainakin jossakin tilanteissa. Nuorista yli kolmannes (37 %) näkee, että rahan tarjoaminen viranomaiselle on hyväksyttävää ainakin joskus, mikäli tavoitteena välttää ikävä seuraamus tai saada suostumus. Ikääntyneistä, yli 60–vuotiaista, näin ajattelee vain yksi kymmenestä (11 %).

Myös sukupuoli on yhteydessä näkemyksiin lahjuksen tarjoamisen suotavuudesta. Miehistä naisia useampi hyväksyy ”pakkotilanteessa” tai ”ahdingossa” lahjuksen tarjoamisen. Miehistä joka neljäs antaa hyväksynnän rahan ja lahjan tarjoamisen, naisista vain joka kuudes.

Vihreiden kannattajat ymmärtävimpiä lahjonnalle

Koulutustaso on yhteydessä näkemyksiin. Mitä enemmän koulutusta sitä useammin ollaan tuomitsemassa lahjuksen tarjoaminen. Akateemisen tutkinnon suorittaneista kuudesosa (15 %) hyväksyy rahan tarjoamisen ainakin joskus, kun vähemmän koulutetuista (korkeintaan ammattitutkinto) neljännes (24 %) antaisi luvan tyrkyttää viranhaltijalle rahaa jossakin kiusallisessa tilanteessa.

Puoluekanta heijastuu myös näkemyksiin lahjonnan hyväksyttävyydestä. Enemmistö kaikkien puolueiden kannattajista tuomitsee rahan, lahjan tai vastapalveluksen tarjoamisen viranomaiselle kaikissa olosuhteissa. Kuitenkin vihreiden tukijoista selvästi keskimäärää suurempi osa on valmis ymmärtämään, ainakin jossakin tilanteissa, yrityksen lahjoa viranomaista. Vihreiden tukijoista neljännes (26 %) ilmoittaa, että rahan tarjoaminen on joskus hyväksyttävää ja reilu kolmannes (35 %) on ymmärtävä vastapalvelukselle. Keskimäärää enemmän tuomitsevia mielipiteitä on vasemmistoliiton, keskustan ja kokoomuksen kannattajien keskuudessa.

Tutkimuksen tausta

Lahjuksen antaminen ja ottaminen on yleensä rikos missä päin maailmaa tahansa. Lahjuksen antaja tarjoaa tai antaa lahjottavalle jonkin edun saadakseen tämän suosimaan itseään. Tämä etuus voi olla muutakin kuin rahaa, esimerkiksi vastapalvelus tai lahja.

Lahjonta on yksi korruption muoto. Korruptiolla tarkoitetaan vallan väärinkäyttöä omaksi eduksi. Suomalaiset törmäävät harvoin korruptioon omassa arjessaan, sillä jokapäiväisessä elämässä ilmenevää lahjontaa tulee tietoon varsin vähän. Kuitenkin etenkin matkaillessaan suomalaiset ovat saattaneet törmätä pienimuotoiseen niin sanottuun ”katutason” lahjontaan tai ainakin kuulleet tällaisista sattumista.

Jossain maissa liikenne rikkomuksista saattaa selvitä sujauttamalla setelin liikennepoliisin taskuun, sairaalassa voi saada parempaa hoitoa kun ”muistaa” lääkäriä ja hoitajia, joku luvanvarainen asia voi irrota osoittamalla ”kohteliaisuutta” päätöksentekijälle. Tämänkaltaisia kirjoituksia ja kommentteja kokemuksista ulkomailla kuulee silloin tällöin.

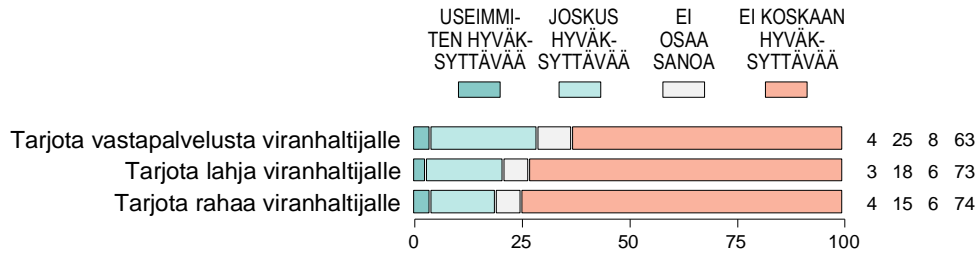
Viranomaisen lahjontaan ja ”voiteluun” liittyen tutkimuksessa vastaajille esitettiin kolme kysymystä. Vastaajilta kysyttiin ensin, kuinka hyväksyttävää olisi Suomessa tai ulkomailla tarjota rahaa viranhaltijalle, mikäli olisi voimakas tarve saada jokin palvelus, suostumus tai välttää ikävä seuraamus. Tämän jälkeen he ottivat kantaa lahjan antamiseen ja vastapalvelukseen.

Vastausvaihtoehdot olivat: Useimmiten hyväksyttävää, joskus hyväksyttävää ja ei koskaan hyväksyttävää. Kysymyksenasettelu ulotettiin koskemaan Suomen lisäksi ulkomaita, koska tutkimusten mukaan Suomessa avointa tapahtuu varsin harvoin.

Tutkimuksen toteutus. KAKS – Kunnallisan kehittämissäätiön tutkimuksen toteutti Kantar TNS Oy. Tutkimusaineisto on koottu Gallup Kanavalla 1.-5.12.2019. Haastatteluja tehtiin yhteensä 1 098. Vastaajat edustavat maamme 18–79 vuotta täyttäneitä väestöä Ahvenanmaata lukuun ottamatta. Tutkimuksen tulosten virhemarginaali on suurimmillaan vajaat kolme prosenttiyksikköä suuntaansa.

Lisätietoja: Asiamies Antti Mykkänen, 0400-570087.

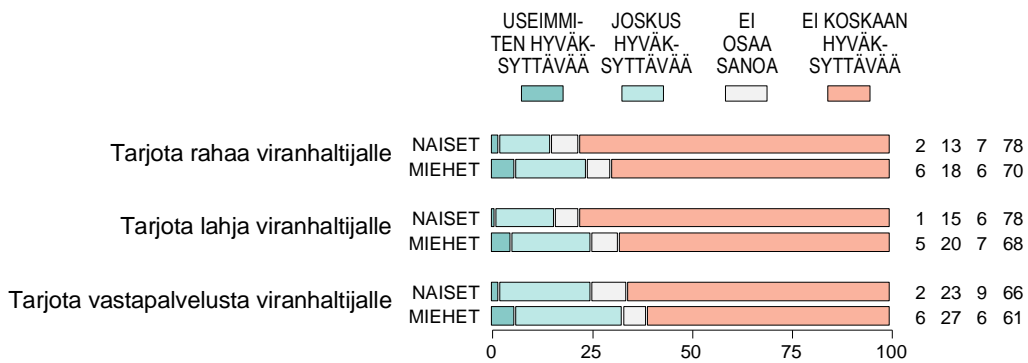
Kuvio 1. OLISIKO JOISSAKIN TILANTEISSA* HYVÄKSYTTÄVÄÄ TEHDÄ JOKIN SEURAAVA TEKO JOKO SUOMESSA TAI ULKOMAILLA (%).

*Jos sinulla olisi voimakas tarve saada jokin palvelus, suostumus tai välttää joku ikävä seuraamus

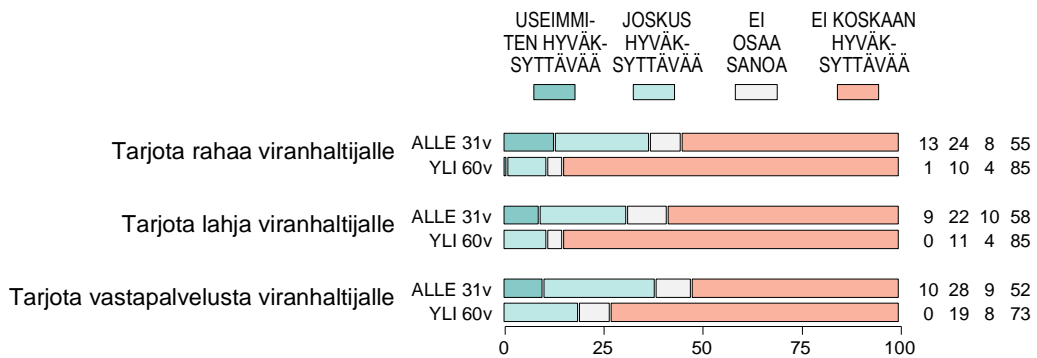
Kunnallisan kehittämissäätiö 2019

Kuvio 1s. OLISIKO JOISSAKIN TILANTEISSA HYVÄKSYTTÄVÄÄ TEHDÄ JOKIN SEURAAVA TEKO: NAISTEN vs. MIEHET ARVIOT (%).

Kunnallisan kehittämissäätiö 2019

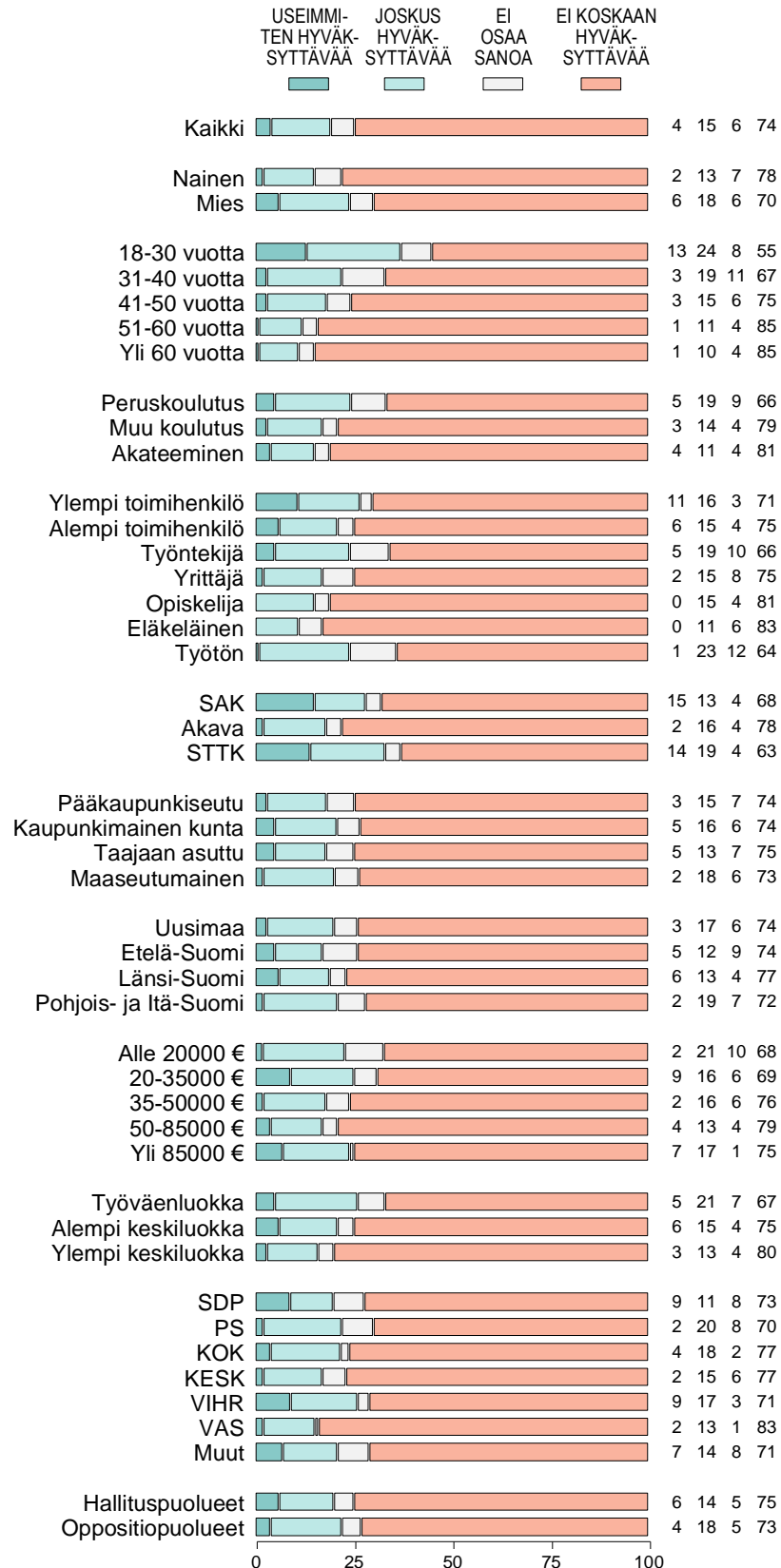
Kuvio 1i. OLISIKO JOISSAKIN TILANTEISSA HYVÄKSYTTÄVÄÄ TEHDÄ JOKIN SEURAAVA TEKO: ALLE 31-VUOTIAIDEN vs. YLI 60-VUOTIAIDEN ARVIOT (%).

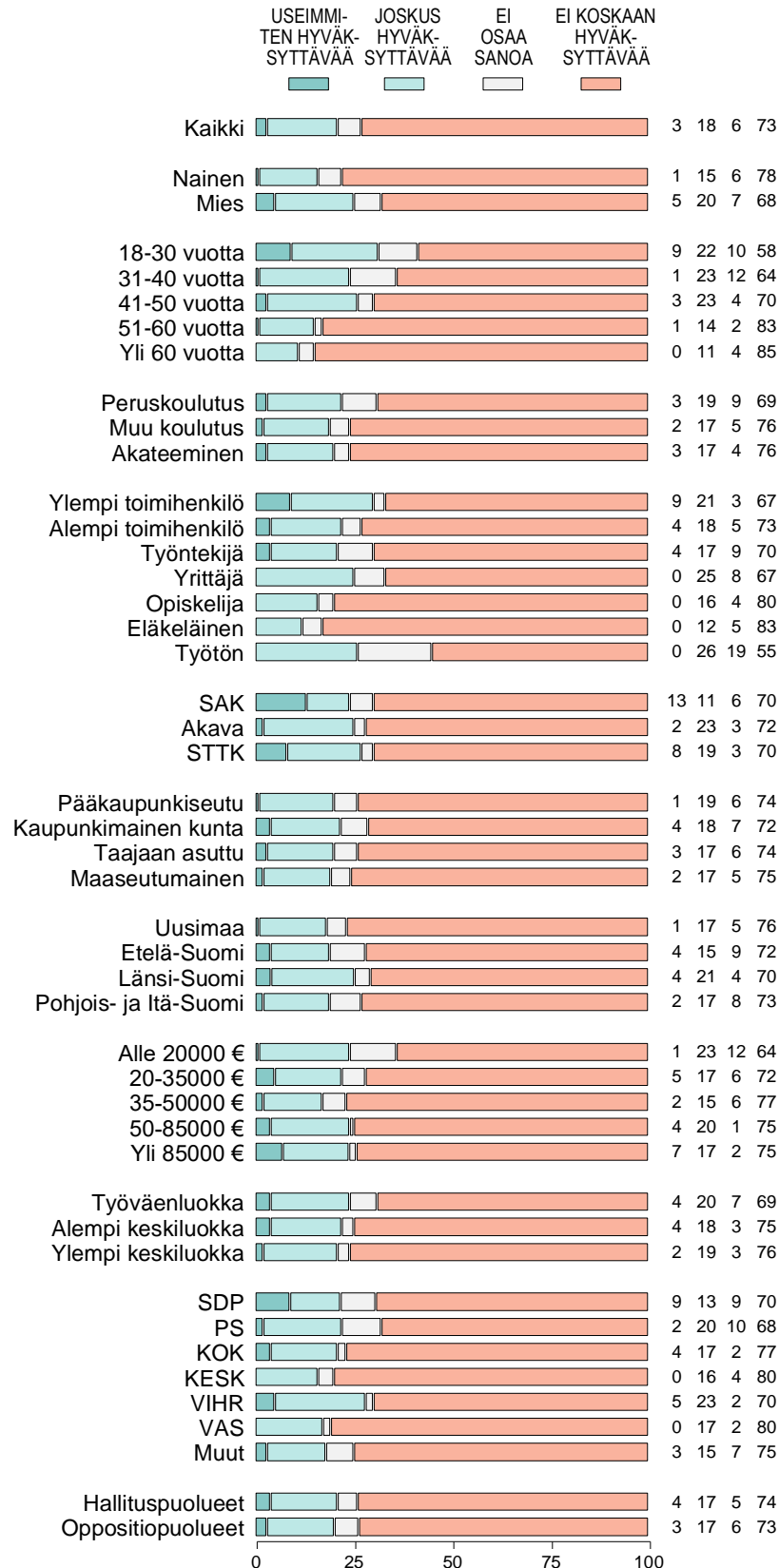
Kunnallisan kehittämissäätiö 2019

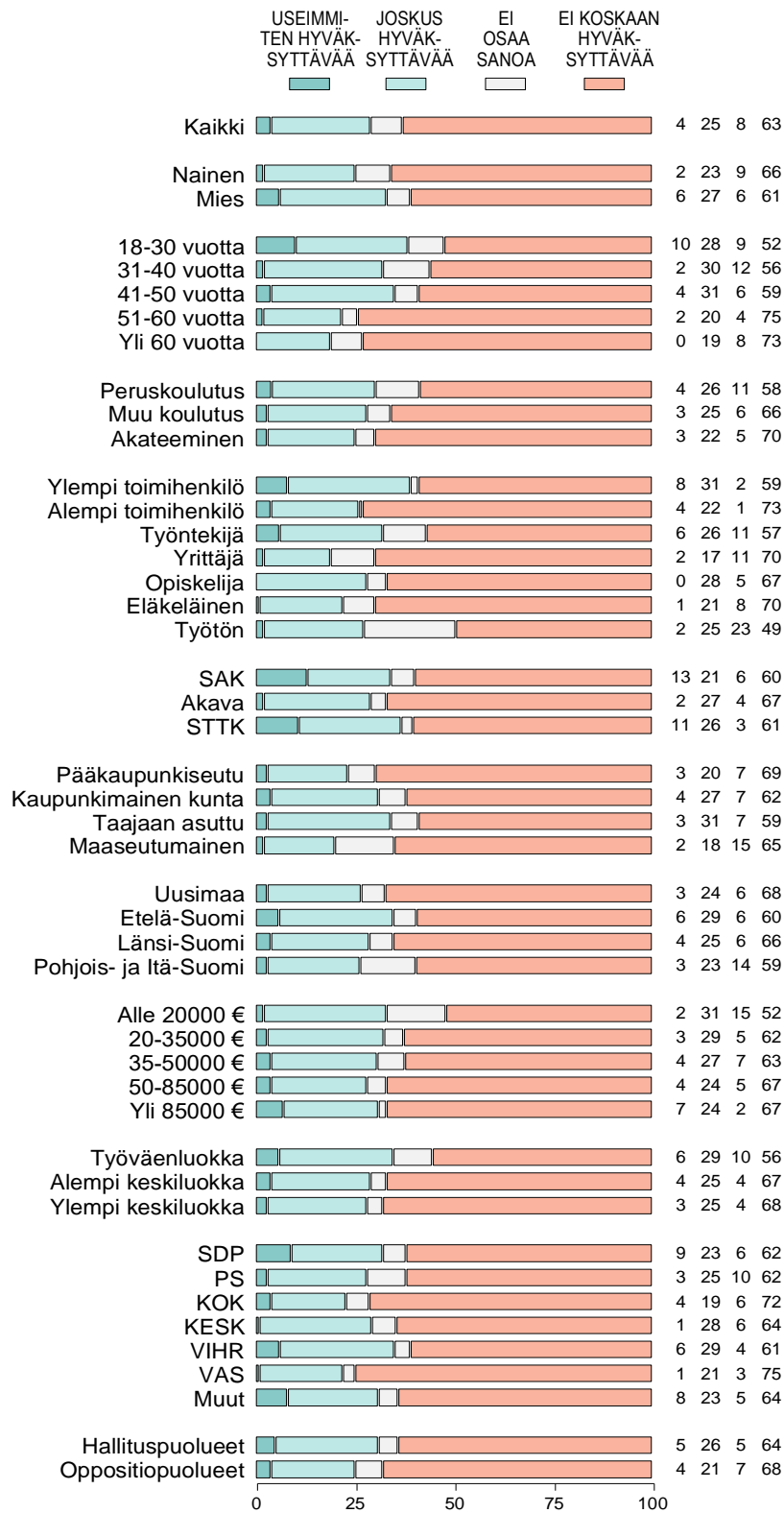
Kuvio 1-1. OLISIKO JOSSAKIN TILANTEESSA HYVÄKSYTTÄVÄÄ: TARJOTA RAHAA VIRANHALTIJALLE (%).

Kuvio 1-2. OLISIKO JOSSAKIN TILANTEESSA HYVÄKSYTTÄVÄÄ: TARJOTA LAHJA VIRANHALTIJALLE (%).

Kuvio 1-3. OLISIKO JOSSAKIN TILANTEESSA HYVÄKSYTTÄVÄÄ: TARJOTA VASTAPALVELUSTA VIRANHALTIJALLE (%).

Kunnallissalan kehittämissäätiö 2019